

Gelukkig willen zijn, dat wil iedereen natuurlijk. Bij iedere mens zit dat verlangen ook als een drijfkracht in het wezen verankerd. En dan ook zeker wil een mens relationeel geluk! Maar wat is nu geluk? Dit heeft ook alles te maken met liefde. Maar wat is nu liefde? Eén belangrijke definitie van geluk is: *“Geluk c.q. liefde, is het geluk voor de ander willen”*. Ik hoor mijn moeder nog zeggen: “Als de kinderen het naar de zin hebben, ben ik gelukkig”. Maar wanneer is nu de ander gelukkig? Wanneer heb je hem/haar iets gegeven dat hij/zij het ‘naar de zin’ heeft? En wat heb je dan gegeven? En was dat in oudere beschavingen anders? Laat ik proberen hierop enigszins een paar antwoorden te geven.

De ander iets geven dat hij/zij graag wil, maar dat hij/zij eigenlijk niet echt nodig heeft, geeft meestal slechts een kortstondig geluk. Zoals het gezegde ook luidt: “Het bezit van de zaak is het einde van het vermaak”. Het geeft veel schijn geluk om een ander te geven wat hij/zij wil. De ander is echt gebaat bij iets geven, c.q. iets doen (of nalaten) *dat hij werkelijk nodig heeft!* En nu hebben we gelijk het probleem te pakken: “Wat heeft de ander dan echt nodig?” Dit vergt een diepe interesse in de ander. Veel huiswerk en geduld om hier achter te komen. Maar dan wordt het ook beloond. Misschien is de ander aanvankelijk niet gelijk blij, maar lieverlee zullen de vruchten toch groeien. Het uitgestrooide zaad ontkiemt en groeit tot oogst. De ander zien opbloeien, de ander richting zijn ‘bestemming’ te zien gaan, dat schenkt geluk! Maar o, o, wat een inspanningen moeten er (vaak in stilte) verricht worden om iets van de bestemming van de ander te begrijpen. En wat een inspanningen om op de juiste manier deze inzichten en daaruit voortvloeiende handelingen aan te reiken. De ander moet zich ook geen studieobject voelen! *En tevens dien je er naar te streven het zo aan te reiken dat de ander het gevoel heeft dat hij er zelf opgekomen is.* Wat een didactiek om gelukkig te kunnen worden! In vroegere tijden lag het toch iets anders omdat de mens toen nog geen –ik– was zoals nu zodat ook de onderlinge uitwisselingen eenvoudiger waren, alsmede de wensen van het ik. Nu de mens een echte persoonlijkheid is (hetgeen nog sterker zal worden) met een steeds duidelijkere wil en verlangens, dient er ook steeds meer een ‘slijpingsproces’ plaats te vinden met een/de ander. Concreet betekent dit: *confrontatie en spiegeling met positieve feedback* (want met een poetsdoek is de ‘zielendiamant’ in de mens niet te slijpen). En dan niet vergeten dat het hierboven vermelde huiswerk hierin volledig meegenomen dient te worden! Dit verklaart ook de toenemende mate van spanningen tussen mensen en dito scheidingen. Vroeger gaf een relatie bij het vervullen van de ‘gewone eenvoudige’ levensbehoeften veelal reeds voldoende bevrediging. Het is nu de tijd dat zeker echtlieden, die bewust voor de relatie gekozen hebben, elkaar niet alleen fysiek bevruchten, maar vooral geestelijk! Dus het geluk voor de ander willen! Maar, *liefde is geen liefelijkheid!* Zachte heelmeesters maken nu eenmaal stinkende wonden. Wat veel mensen liefde noemen is in feite gewoon eigen-liefde. Liefde is in onze tijd dus *geven wat de ander echt nodig heeft*, en niet uit zijn op louter eigen bevrediging. En een relatie is de beste mogelijkheid om op de juiste manier te ‘confronteren’. Je verkeert zo intiem en zo vaak in elkaars ‘ademveld’ dat beider groeiproces de beste kansen krijgen. En ga je hiervoor, dan zal door alles wat, in oefening natuurlijk, de ander geschonken wordt, ook aan de schenker ooit teruggeschonken worden als levensrijpheid en wijsheid. Zo zie je dat je door streven naar liefde en geluk voor de ander, door al deze inspanningen, uiteindelijk zelf enorm beloond wordt! Je doet het dus niet louter voor jezelf, maar voor de ‘waarheid’ wat nu echte liefde is. En uiteindelijk word je hierdoor zelf een gelukkig mens!

“Liefde kan hartstocht overwinnen”

Gezegde: *Zonder tegenwind kun je geen vlieger oplaten.*

Zonder wrijving is er geen vooruitgang. Als er geen wrijving is, komt er geen glans.

Gesprek tussen Pema en Tashi uit de film Samsara

(Dit fragment maakt deel uit van een onaf opstel over de vrouwelijke discipelen van Jezus.)

Het problematische aspect van de rol van de vrouw in het boeddhisme is aangrijpend en *buitengewoon treffend* aangescherpt in de film “Samsara.”

Vanwege het grote belang van dit onderwerp ga ik er hier nader op in.

In deze film wordt de siddhi, waar de monnik Tashi over beschikt, nl. het jarenlang kunnen stellen zonder eten, drinken, warmte, bewegingsvrijheid, zintuiglijke indrukken, kortom het vermogen om jarenlang met een ontledigd bewustzijn als dood in een grot in meditatiehouding te zitten, verward met het bereiken van Nirwana. Deze verwarring blijkt al gauw o.a. uit het feit dat hij na deze voor ons westerlingen ondoenlijke prestatie in het geheel niet vrij blijkt te zijn van samsara, d.i. de begoocheling van de zinnelijke begeerte. Immers, Nirwana betekent het *definitieve* overstijgen van samsara. Tashi huwt Pema en verwekt hierbij zijn zoon Karma. Maar na verloop van jaren wordt zijn drang om het monnikenbestaan te continueren hem te machtig en hij verlaat des nachts heimelijk zijn gezin, daarmee in de voetsporen van de Boeddha tredend. (N.B. Paul Wink: dit gebeurde nadat hij uiteindelijk aan begeerte ‘bezweek’ en vreemd gegaan is met een jonge vrouw die hem al jaren, tijdens de oogst, uitdaagde, en hij daarna uit schuldgevoel het klooster weer opzoekt om boete te doen). Zijn vrouw Pema wordt ook wakker in de nacht en voelt dat hij weg is naar het klooster en haalt hem te paard in en zegt (bij de kloosteroprit) deze betekenisvolle woorden tegen Tashi:

Yashodhara....

Ken je die naam? Prins Siddhartha, Gautama, Sakyamuni, Boeddha....

Iedereen kent deze namen.

Maar.....Yashodara?

Yashodara was gehuwd met Siddhartha.

Ze hield zielsveel van hem.

Op een dag verliet Siddhartha haar en hun zoon, Rahel, terwijl ze sliepen, om verlichting te zoeken, om een Boeddha te worden.

Hij schonk haar niet één enkel woord ten afscheid toen hij vertrok.

Yashodara betoonde compassie met de zieken en sukkelde daarbij zelf langdurig vóórdat Siddhartha zich überhaupt van enig leed bewust was.

Wie zal zeggen of hij zijn verlichting eigenlijk aan haar verschuldigd was?

Mogelijk wilde ook Yashodhara Siddhartha en Rahel verlaten.

Hoe zullen we ooit kunnen weten of Yashodhara het slachtoffer was van boosheid, eenzaamheid, van verbittering nadat Siddhartha haar had verlaten?

Wie heeft zich überhaupt ooit om haar bekommerd?

Wat zal ze gezegd hebben toen Rahel, haar zoon, telkens opnieuw dezelfde vraag stelde: “waar is mijn vader?”

Wat zal ze hebben moeten zeggen?

Hoe zou ooit een moeder haar eigen kind midden in de nacht hebben kunnen verlaten?

Alleen een man kan zoiets doen, ja, Tashi, alleen een man.

Maar Yashodhara had geen keuze .

Ze kon niet anders dan een leven leiden van zelfverloochening.

Ze sneed haar haren af en leefde ascetisch.

O Tashi, indien jouw gedachten omtrent Dharma dezelfde intensiteit hadden als de liefde en passie die je mij [tot nog toe] hebt betoond, dan zou je een Boeddha zijn geworden in je huidige lichaam in je huidige leven!

Tashi stort daarna snikkend ter aarde! (volgens mij PW alles begrijpend; en eindigt de film). Wat Pema hier verwoordt, is dat er een karmische relatie bestaat tussen de door de Boeddha ingeslagen weg voerend tot Nirwana en degenen die achterblijven, een relatie, die de geste van de voetwassing *achteraf* tot een ontwikkelingsnoodzakelijke factor maken.

En zij scherpt deze relatie zodanig aan, dat men zich afvraagt *of de Boeddha zijn verlichting (mede) aan Yashodhara te danken heeft.*

We hebben hier te maken met de reeds ter sprake gebrachte ontwikkelingswet die verder reikt dan het cultureel bepaalde standsverschil man/vrouw.

De morele toetssteen van alle vormen van succesvolle ontwikkeling wordt gevormd door hen die niet zo goed mee konden komen, de achterblijvers. En dit heeft ook praktische gevolgen. Zo is de ethische toetssteen van alle mensen die een helend beroep uitoefenen de groep mensen die er geen baat bij hebben. De morele toetssteen van alle leraren zijn de mensen die het niet kunnen volgen. De morele toetssteen van de rijken zijn de armen, enz.

In de historie van de mensheid is de toekenning van de ondergeschoven rol van de vrouw als behorende tot het zwakkere geslacht onuitwisbaar ingeschreven, waarbij de man zijn identiteit ontleende aan deze vermeende zwakheid en waarbij de innerlijke kracht van de vrouw in het bewustzijn van de man geen aandacht verkreeg.

Overigens kan de superioriteit van de fysieke kracht van de man volgens moderne wetenschappelijke inzichten in twijfel worden getrokken. De mate waarin een vrouw (geboorte)pijn, bloedverlies en de telkens terugkerende hormonale schommelingen kan doorstaan laat het vermogen waarin de man deze aanvallen op het evenwicht van zijn gezondheid (fictief) zou kunnen opvangen ver achter zich. De vrouw heeft deze lichamelijke vermogens a.h.w. moeten betalen met een minder sterke ontwikkeling van spiermassa.

En ook op psychisch gebied is het veelal de vrouw die de man voorgaat op het gebied vanuldzaamheid, veelal a.h.w. betaald met een minder sterke assertiviteit.

Waar in het algemeen te weinig bij stil wordt gestaan is het feit dat de man zijn kracht en motivatie mede ontleent aan de hem *steunende* aanwezigheid van een vrouw die belangstelling toont in zijn persoon, in zijn handelen. Dit fenomeen is van toepassing op allerlei situaties, zowel profaan (in de sport) als in het spirituele. Hoe vaak komt het niet voor dat mannen iets bereiken *omdat er een vrouw is* die achter hen staat.

Grote geesten hebben de steun van een vrouw – die niet altijd hun partner hoefde te zijn – voor hun arbeid dankbaar aanvaard. Te denken valt aan Steiner zelf, gesteund door Marie von Sivers (met wie hij voor de vorm huwde) en Ita Wegman, Mahatma Gandhi, gesteund door zijn vrouw Kasturbai, Sri Ramakrishna, gesteund door zijn vrouw Sri Ma Sarada Devi, Sri Aurobindo, gesteund door Mirra Alfassa, Franciscus van Assisi, gesteund door Donna Clara van Assisi, Hazrat Inyat Kahn, gesteund door zijn vrouw Ora Ray Baker, Martin Luther King, gesteund door zijn vrouw Coretta Scott, *e.v.a. (zoals vele staatslieden en vorsten).*

De volstreekte gelijkwaardigheid tussen man en vrouw op het gebied van wat mensen kunnen presteren blijkt uit het optreden van grote geesten die in het lichaam van een vrouw hun arbeid verricht hebben, en met kop en schouders boven de gewone mensen uitstaken, zoals Helena Petrowna Blavatzky, Hildegard von Bingen, Therese von Avila, Katherina von Siena, en zeer vele anderen.

Het vermogen om de eigen aan een spiritueel ideaal ontleende identiteit boven een pijnlijke situatie te verheffen is veelvuldig gebleken uit het lot van vele christelijke martelaren en martelaressen die ter wille van de imitatio Christi hun leven en lijden gaven.

De mededeling van Steiner dat de mens in de regel* afwisselend als man en als vrouw incarneert, *plaatst een definitieve streep* onder iedere mening in de richting van ongelijkwaardigheid tussen man en vrouw. (*Note Paul, gemiddeld om de 7 incarnaties)